

TIM VOORS

サークル
DE CIRKEL

Een pelgrimstocht langs 88 Japanse tempels

FONTAINE UITGEVERS

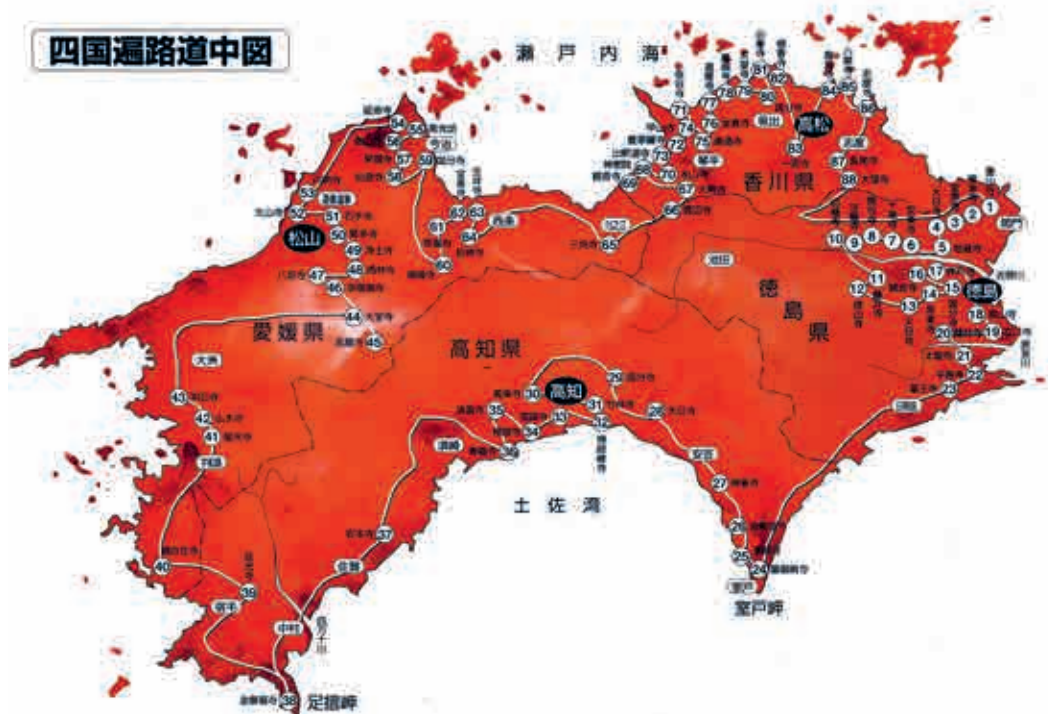
VOORWOORD

‘Waarom schrijf je niet een boek over je tocht?’ vroeg mijn vader me toen ik nog niet zo lang terug was uit Japan. Daar had ik, zonder dat van plan te zijn mijn allereerste hike gelopen, langs de 88 tempels van Shikoku. Het was een prachtige tocht geweest en mijn vader had gelijk, een boek erover schrijven was een goed idee. Toch is dat nu elf jaar geleden. Ik had het druk, ik had een jong gezin en werk en daarnaast zette de ervaring in Japan veel in gang. Het was het begin van een verslaving. Mijn langeafstandsverslaving. Om alleen de wildernis en het onbekende tegemoet te gaan. Doodeng, maar ook heerlijk spannend. Mijn liefde voor avontuur was geboren.

En dus ging ik vanaf dat moment vaker en langer op pad en ik begon erover te schrijven, misschien wel onbewust daartoe aangezet door de vraag van mijn vader. Ik schreef over de Pacific Crest Trail, over de Continental Divide en over lopen in Lapland, maar mijn Japanse verhaal bleef onverteld. Tot nu toe. Eigenlijk is *De cirkel* een soort *prequel* van alle tochten en de boeken die erop volgden. Ik was destijds in Japan zo onervaren, onbevangen en slecht voorbereid. Ik had mijn trailnaam VanGo nog niet, ik leefde tijdens mijn hikes nog niet op snickers en wraps met mayonaise, ik was geen langeafstandsloper. Dat is wat ik je in dit boek wil laten zien: hoe het allemaal is begonnen voor mij maar dat ook jij kunt gaan (liever wel wat beter voorbereid) en wat het jou kan brengen. Deze reis langs de 88 tempels van Shikoku was mijn eerste lange tocht alleen en vooral: het begin van een heel nieuw leven.

SHIKOKU 四国

四国遍路道中図

SHIKOKU 四国

Tempel 1

Na vier dagen door Tokio te hebben gefietst en veel boeiende mensen te hebben geïnterviewd, is het tijd voor de natuur. Ik heb de afgelopen dagen een aantal mooie stadsparken bezocht om de kersenbloesem te bewonderen, maar ik verlang ernaar om in de echte natuur te zijn.

Marc heeft donderdag en vrijdag vrij genomen en we kunnen eindelijk samen op pad. We gaan naar Shikoku en ik ben heel benieuwd hoe het eiland er in het echt uitziet. Na het zien van alle foto's en blogs hoop ik dat de werkelijkheid me niet teleurstelt. We nemen 's ochtends vroeg een korte vlucht van Tokio naar Osaka en stappen vervolgens een bus in die ons over de Akashi-Kaikyo-brug via het kleine eiland Awaji en een tweede lange brug naar de stad Tokushima op het eiland Shikoku zal brengen. De 88 Tempelstocht loopt helemaal rondom het eiland Shikoku, veelal langs de kust en over de bergen. Al meer dan 1200 jaar wandelen Shingon-boeddhisten in zo'n zes weken met de klok mee om het eiland heen, in de voetsporen van hun grote voorbeeld, Kōbō-Daishi, een heilige priester die hier in de negende eeuw

verlicht werd verklaard. Nog altijd komen gelovigen om net als hij alle 88 tempels te bezoeken, zowel alleen en te voet als in groepen per bus. De totale lengte van de Shikoku-pelgrimstocht bedraagt ongeveer 1300 kilometer, maar ik heb nog anderhalve week over in Japan. Marc zal al eerder vertrekken, omdat hij maar een lang weekend vrij heeft.

Als we de overbevolkte buitenwijken van Osaka achter ons laten, krijg ik voor het eerst een indruk van de Japanse natuur. In de verte zie ik steile vulkanische bergen die begroeid zijn met bomen. Terwijl de bus vordert, kijk ik uit het raam en neem de wilde vegetatie langs de weg in me op. Het is haast tropisch, met een gekke mix van palmladeren en varens. De bus slingert langs de kust en we passeren een aantal kleine vissersdorpen, waarna we weer verder het binnenland in rijden. De drie uur durende busrit geeft me mijn eerste glimp van de karakteristieke oosterse rijstvelden. Als we eindelijk de bus uitstappen in het kleine stadje Tokushima, lopen we rechtstreeks richting Tempel 1, Ryōzen-ji, het begin van de wandelroute.

Marc en ik lopen door een hoge poort, prachtig bewerkt en rood geschilderd. We bestijgen een oude trap waarvan de stenen treden in het midden zijn afgesleten door de duizenden voetstappen die de onze zijn voorgegaan. Als we de tempel betreden zie ik verbaasd dat het niet één gebouw is, maar een heel complex van prachtige oude tempels en hutten, omgeven door een eeuwenoude stenen muur. Rondom de tempels liggen minutieus onderhouden tuinen, met bonsaibomen en vijvers. We lopen over een kleine brug die sierlijk over een vijver leidt, met gevlekte karpers die rustig onder ons door zwemmen.

‘Kijk,’ zeg ik zachtjes en wijs Marc op een kale monnik in een donkerblauw gewaad die op zijn knieën in de tuin werkt. De oude man trekt voorzichtig mos tussen het gras uit met een lange zilveren pincet. Ik dacht dat dit soort dingen alleen in films gebeuren, maar de nauwgezette zorg voor het gras en de kunst van het Japanse tui- nieren is kennelijk nog steeds springlevend.

Rechts zien we een grote vijver met nog meer kleurrijke karpers.

Links is een galerij met twaalf boeddha's, allemaal symboliek waar ik nog niks van afweet.

We lopen in stilte verder, maar het is niet helemaal duidelijk waar we moeten zijn of wat we moeten doen. Behalve de tuinerende monnik zijn er slechts twee andere pelgrims, die verzonken in gebed voor een van de houten tempels staan. Ze zijn gekleed zoals alle pelgrims op deze route: geheel in het wit, met een kegelvormige bamboehoed en een lange houten staf. De donkere rotsen rondom de houten tempelconstructies vormen een schril contrast met de witte kleding van de pelgrims. Wij houden ons stil en lopen verder om hun ritueel niet te verstoren.

Na een tijdje vinden we een soort winkel. We lopen binnen in de hoop dat er misschien iemand is die ons kan helpen. Achter de toonbank staat een man van middelbare leeftijd en aan de rechterkant zit een heel oude monnik achter een bureau.

‘Goeddag, kunt u ons helpen?’ vraag ik. ‘Wij gaan een paar dagen lopen. Wat hebben we daarvoor nodig?’

De winkelier haalt een kartonnen poster tevoorschijn met daarop de afbeelding van een pelgrim. ‘Henro,’ zegt hij, terwijl hij naar de foto van de man in witte kleding wijst. Henro is de benaming van de pelgrims hier en wordt ook wel gebruikt om deze pelgrimstocht aan te duiden.

Ik heb er altijd van gehouden om me te verkleden, of het nu voor een feestje, een bruiloft, een bedrijfspresentatie of een begrafenis is. Ik draag graag een Hawaï-shirt als de situatie zich ervoor leent, maar die zijn hier niet te koop – we zijn tenslotte in Japan, niet op Hawaï. Het idee om voor deze pelgrimsroute mijn kleding aan te passen, spreekt me aan.

We hebben geluk dat de winkelier meer dan één woord Engels spreekt, en we luisteren aandachtig terwijl hij ons instrueert wat een echte pelgrim allemaal aan moet. ‘Kasa-hoed, wit *hakui*-jasje, *wagesa*, *nenju*, *nenjubukuro*, *kyouhon*, *zutabukuro*, *jirei bel*, *osamefuda*, *osamefudire*-portemonnee, *omie*, *keitaimokugyo*, *ongi*, journey-kaarsen, wierookstokje, *noukyouchou*, *kyoubu-*

Henro outfit

kuro en noukyoujiku-rollen,' ratelt de man op alarmerend hoge snelheid, terwijl hij allerlei kledingstukken en voorwerpen op de poster aanwijst. We begrijpen er allebei niet veel van en weten nog steeds niet waar de minimumuitrusting van de echte pelgrim uit bestaat. Marc en ik kijken elkaar aan met een blik van 'we gaan al die dingen toch niet nu kopen en dragen?' Met zoveel extra kleding en spullen halen we de tweede tempel nooit, plus het is volgens mij allemaal niet goedkoop.

'Dank u, dank u,' zeg ik zo beleefd als ik kan en ik kijk Marc weer met grote ogen aan.

'Laten we gewoon onze eigen outfit samenstellen,' fluistert Marc, terwijl we naar alle witte kleding en religieuze voorwerpen kijken.

Na wat passen en meten besluiten we een *kasa* uit te kiezen, een geweven bamboehoed, die we kennen van de Vietnamese rijstvelden. Eerlijk gezegd twijfel ik een beetje of ik de nog grotere versie van de hoed zal kopen, die niet puntig is maar er meer als een grote wok uitziet. Maar als ik het prijskaartje zie, kies ik toch voor de traditionelere kegelvormige *kasa*. Op de bamboehoed zijn prachtige Japanse kalligrafieteksten geschreven, waardoor ze er des te specialer en officiëler uitzien. Er zit ook een doorzichtige plastic hoes omheen, vermoedelijk tegen de regen. Dat belooft wat. Ook trekken we een wit gilet aan, met een paars-gouden sjaal erbij en kiezen een houten wandelstaf met bellen uit, plus een paar witte religieuze briefjes en een leeg stempelboek. Dit stempelboek werkt net zoals de *Credencial*, het pelgrimspaspoort van de Camino de Santiago, of de strippenkaart op de Elfstedentocht, en geldt als bewijs dat je alle tempels hebt bezocht. Bij alle 88 tempels wacht er een monnik die stempels en kalligrafie zal toevoegen aan ons nu nog lege boek. De rest van de spullen in de winkel kopen we misschien de volgende keer, als we over een paar jaar terugkomen om de hele tocht te lopen.

Als we terugkomen bij de winkelier om onze nieuwe outfits af te rekenen, wijst hij in de richting van de oudere monnik die geduldig in de verste hoek zit, en gebaart naar ons stempelboek.

‘Stamp,’ zegt hij voor alle duidelijkheid. ‘Stamp for temple one.’

We lopen naar de monnik, die bij nader inzien geen monnik blijkt, maar een bhikkuni, een vrouwelijke non. Haar hoofd is kaalgeschoren en ze is gekleed in traditioneel donkerblauw. Hoewel haar gelaat oud en verweerd is, heeft ze een energieke twinkeling in haar ogen. Engels kan ze helaas niet.

We overhandigen haar ons stempelboek en ze begint een ritueel uit te voeren dat zich hier de afgelopen 1200 jaar keer op keer heeft herhaald. Ze doopt eerst een lange, dikke verfkwast in een pot zwarte inkt en tekent Japanse karakters verticaal op de pagina. Daarna zet ze drie grote rode stempels over de zwarte inkt. Ik ben gefascineerd door dit artistieke ritueel en het doet me denken aan mijn mislukte pogingen om kalligrafie in de vingers te krijgen op de kunstacademie, jaren geleden.

We betalen allebei 200 yen, oftewel 1 euro 25, en bedanken de dame door ons hoofd te buigen en onze handen tegen elkaar te leggen in een soort biddend gebaar.

Vlak voordat we vertrekken heeft de winkelier nog een laatste boodschap voor ons: ‘Voor veel pelgrims is Tempel 1 de plek waar ze hun gelofte afleggen om de pelgrimstocht te voltooien. Aan het einde van de tocht keren sommige pelgrims graag hier terug naar Ryōzen-ji nummer 1 als teken van dankzegging en om de cirkel rond te maken.’ Het is niet duidelijk of dit een officiële traditie is of promotie voor zijn winkel, in de hoop dat we bij terugkomst meer spullen zullen kopen.

‘Dank u wel meneer, maar we lopen helaas maar een week. Geen cirkel voor ons dit keer, ben ik bang,’ zeg ik beleefd en we zwaaien hem gedag.

We verlaten de tempelwinkel. Getransformeerd tot pelgrims, geheel in het wit met een puntige hoed op en een lange staf in onze handen, kijken Marc en ik elkaar buiten een beetje vervreemd aan.

Marc kijkt uit over de bergen.

‘Je ziet er zo... Hahaha!’ Marc barst in lachen uit.

‘Wat een verschil met het snelle stadsleven in Tokio,’ grijns ik.

Marc heeft een kleine wandelgids gekocht en leest voor wat de betekenis achter de kalligrafie en de stempels is: ‘Het komt voort uit een beleid genaamd “tochi kinbaku” in de Edo-periode, van 1603 tot 1868, dat de verplaatsing van gewone mensen reguleerde en beperkte. Pelgrims moesten reisvergunningen verkrijgen en de hoofdpaden volgen, dus dienden de stempels als bewijs van doorgang.’

‘Grappig, het lijkt wel op de Brandaris-wandeltochten die ik als kind liep. Daar moest je ook stempels verzamelen,’ zeg ik, terugdenkend aan mijn zomervakanties op Terschelling.

Marc vraagt de weg aan een van de medepelgrims.

Een medepelgrim neemt even rust en geniet van het uitzicht.

